

ОБЩИНА АЛФАТАР, ОБЛАСТ СИЛИСТРА

7570 гр. Алфатар, ул. "Йордан Петров" №6
факс: /086/ 811646, тел.централа: 086/ 811 610

Проект!

ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЩИНА АЛФАТАР (2017 – 2018)

Приета с Решение № ...../.....2017 г., Протокол № ...../.....2017 г.
на Общински съвет Алфатар

АЛФАТАР, ЮЛИ 2017 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Въведение	5
1.1. Нормативни основания	5
1.2. Общи предпоставки за подкрепата за личностно развитие на децата и учениците в светлината на Закона за предучилищното и училищното образование	5
2. Анализ на състоянието и готовността на общините и на образователните институции за осигуряване на подкрепа за личностно развитие	7
2.1. Състояние на общинската мрежа от образователни институции за учебната 2016 – 2017 г.	7
2.2. Други институции и доставчици на социални услуги в общините	7
2.3. Състав и особености на групата на децата и учениците със специални образователни потребности	8
2.4. Обезпеченост на образователната система със специалисти	9
2.5. Материални условия в институциите по отношение на обучението на ученици със специални образователни потребности	11
2.6. Кариерно ориентиране на учениците	11
2.7. Работа с деца с изявени дарби	12
2.8. Напускане на образователната система. Деца в риск	12
3. Предизвикателства	13
4. Стратегически и оперативни цели	14
4.1. Стратегическа цел	14
4.2. Оперативни цели	15
4.2.1. Осигуряване на процес и среда на учене, които премахват пречките пред ученето и създават възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността	15
4.2.2. Осигуряване на качество на човешките ресурси за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици	15
4.2.3. Организационно развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование	15
4.2.4. Подобряване на материалните условия и достъпност на средата за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование	15

4.2.5.	Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика	15
4.2.6.	Сътрудничество с гражданското общество и подобряване на обществената информираност и чувствителност относно целите и принципите на приобщаващото образование	15
5.	Основни мерки за постигане на целите	15
5.1.	Мерки по оперативна цел 1	15
5.2.	Мерки по оперативна цел 2	21
5.3.	Мерки по оперативна цел 3	23
5.4.	Мерки по оперативна цел 4	24
5.5.	Мерки по оперативна цел 5	25
5.6.	Мерки по оперативна цел 6	27
6.	Индикатори за постигане на целите	28
7.	Връзка с други стратегически документи	29
8.	Координиране на изпълнението на стратегията	29

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ (АБРЕВИАТУРИ)

ДГ	Детска градина
ЕПЛР	Екип за подкрепа за личностно развитие
ЗБППМН	Закон за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни
ЗПУО	Закон за предучилищното и училищното образование
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни
МОН	Министерство на образованието и науката
МС	Министерски съвет
НЕИСПУО	Национална електронна информационна система за предучилищното и училищно образование
НУ	Начално училище
ОЗД	Отдел „Закрила на детето“
ОУ	Основно училище
РУО	Регионално управление на образованието

РЦПППО	Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование
СОП	Специални образователни потребности
СПИ	Социално-педагогически интернат
ЦОП	Център за обществена подкрепа

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Нормативни основания.

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на община Алфатар е разработена в изпълнение на разпоредбата на **чл. 197 от Закона за предучилищното и училищното образование** (обн. ДВ бр. 79 от 13.10.2015 г.) (**ЗПУО**) и **чл. 5 от Наредбата за приобщаващото образование** (приета с ПСМ № 286 от 04.11.2016 г.)

В основата на Общинската стратегия стои Анализа на Община Алфатар, приет с решение № 149/28.10.2016 г., протокол № 15/28.10.2016 г., за потребностите от подкрепа по чл. 196, ал. 3 от **ЗПУО**, и Областна стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците /2017-2018/, приета на заседание на Областния съвет за развитие с Решение № 1 от Протокол 13 на от 16.02.2017 г.

Ориентирана е към реализиране на политики и мерки, които осигуряват правото на достъп до качествено образование, удовлетворяване на образователните потребности и развитието на способностите на всяко дете и ученик. Стратегията е в съответствие с набелязаните цели, приоритети и мерки за подобряване на достъпа и качеството на предучилищното и училищното образование, заложи в международни и национални документи:

- ✓ Закон за предучилищното и училищното образование;
- ✓ Наредба за приобщаващо образование;
- ✓ Закон за закрила на детето
- ✓ Национална стратегия за детето 2008 – 2018 г.
- ✓ Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система 2013 – 2020 г.
- ✓ Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства 2015 – 2020 г.
- ✓ Рамка за действие „Образование 2030”: Към приобщаващо и равноправно качествено образование и учене през целия живот за всички.
- ✓ Конвенция на ООН за правата на детето (1989) и др.

Стратегията включва описание на предизвикателствата, направени въз основа на изводите от Анализа, стратегическите и оперативни цели, необходимите мерки и дейности в областта на подкрепата за реализиране на поставените цели.

1.2. Общи постановки за подкрепата за личностно развитие (ПЛР) в светлината на Закона за предучилищното и училищно образование и Наредбата за приобщаващо образование.

Съгласно чл. 171, ал. 1, т. 7 от ЗПУО, получаването на обща и допълнителна подкрепа е право на детето и ученика.

Съгласно чл. 176 на ЗПУО подкрепата за личностно развитие се осигурява на всички деца и ученици и цели да осигури:

- съответствие с индивидуалните им потребности
- подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им;
- осъществяване на подкрепата за детето и ученика най-близко до мястото, където живее и учи.

В съответствие с разпоредбата на чл. 174, ал.1 от ЗПУО осигуряването на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците от институциите в системата на предучилищното и училищното образование (СПУО) трябва да се осъществява съвместно с държавните и

местните органи и структури и доставчиците на социални услуги.

Наредбата за приобщаващо образование.

Подкрепата за личностно развитие на децата и учениците (обща и допълнителна), която институциите (детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие и специализираните обслужващи звена) в ЗПУО осигуряват, е неразделна част от самостоятелно разработени и прилагани цялостни политики, чиито основни принципи са:

- изграждане на позитивен организационен климат, което изисква създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения на загриженост между всички участници в процеса на образование;

- утвърждаване на позитивна дисциплина, основана на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на детето и ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите, превенция на обучителните трудности и ранното оценяване на риска от тях

- развитие на училищната общност, съгласно идентифицираните предизвикателства, цели и дейности в Областната стратегия за личностно развитие на децата и учениците.

Според чл. 176, ал. 1 от ЗПУО и чл. 4, ал. 2 от Наредбата за приобщаващото образование, подкрепата за личностно развитие се осигурява на всички деца и ученици, в съответствие с индивидуалните им потребности и има за цел да осигури за децата и учениците подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им.

Редът за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа се урежда с Наредбата за приобщаващото образование.

Чл. 177, ал. 1 от ЗПУО и чл. 4, ал. 1 от Наредбата за приобщаващото образование определят два вида подкрепа за личностно развитие – обща и допълнителна.

Обща подкрепа за личностно развитие по чл. 178, ал. 1 от <i>ЗПУО</i>	Допълнителна подкрепа за личностно развитие по чл. 187 от <i>ЗПУО</i>
Насочена е към развитието на потенциала на всяко дете и ученик.	Насочена е към деца и ученици със специални образователни потребности (СОП), в риск, с изяви дарби, с хронични заболявания, след извършване на оценка на потребностите.
1. екипна работа между учителите и други педагогически специалисти; 2. допълнително обучение по учебни предмети при условията на ЗПУО; 3. допълнителни модули за деца, които не владеят български език (само за детските градини); 4. допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове; 5. консултации по учебни предмети; 6. кариерно ориентиране на учениците; 7. занимания по интереси; 8. библиотечно-информационно обслужване; 9. грижа за здравето; 10. осигуряване на общезитие; 11. поощряване с морални и материални награди; 12. дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение; 13. ранно оценяване на потребностите и	1. работа с дете и ученик по конкретен случай; 2. психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна, на комуникативните нарушения и при физически увреждания; 3. осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти; 4. предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за ученици със сензорни увреждания; 5. ресурсно подпомагане за ученици със специални образователни потребности. Съгласно чл. 81 от <i>Наредба за приобщаващо образование</i> , допълнителната подкрепа е: – краткосрочна (минимум 1 учебна година, максимум – до края на етап на

превенция на обучителните затруднения; 14. логопедична работа;	обучение) – дългосрочна – повече от един етап или степен на обучение или за целия период на обучение
---	--

Основен принцип на **Закона за предучилищното и училищното образование** е подкрепата за детето и ученика да се осъществява на ниво най-близко до мястото, където живее и учи.

Общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие се осигуряват в детските градини, в училищата и в центровете за подкрепа за личностно развитие, а в случаите по чл. 111, ал. 1, т. 1 от *ЗПУО* – в домашни или болнични условия.

2. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ГОТОВНОСТТА НА ОБЩИНАТА И НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ ИНСТИТУЦИИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ

В анализа са разгледани ключовите фактори и елементи от предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците и изводите за основната насока за бъдещи действия, които следват от силните и слаби страни на настоящата ситуация.

2.1. Състояние на общинската мрежа от образователни институции за учебната 2016/2017 г.

Към момента на изготвяне на стратегията в община Алфатар съществуват следните образователни институции:

- 2 училища – 1 начално училище „Отец Паисий”, с. Алеково и 1 основно училище „Христо Ботев”, гр. Алфатар;
  - 1 детска градина „Щастливо детство”, гр. Алфатар, с изнесени групи в с.Бистра ;
- В община Алфатар не се предлага средно образование.

На редовно заседание на ОбС – Алфатар, проведено на 27.01.2017 г. е взето Решение №185 от 27.01.2017 г., протоколирано в Протокол № 018 от 27.01.2017 г. за закриване на НУ „Отец Паисий”, с. Алеково от учебната 2017/2018 г.

На основание разпоредбите на Глава осемнадесета – Откриване, преобразуване, промяна и закриване на институциите в системата на предучилищното и училищното образование, Раздел I – откриване, преобразуване, промяна и закриване на държавните институции от Закон за предучилищното и училищното образование и Наредба №9 от 19.08.2016 г. за институциите в системата на предучилищното и училищното образование, Община Алфатар отправи предложение до МОН за отпочване на производство по издаване на заповед за закриване на НУ „Отец Паисий” с. Алеково, община Алфатар, област Силистра от учебната 2017/2018 година.

ИЗВОД: Съобразно броя на децата и учениците и конкретните им потребности ще се определя най-ефективния вариант, тъй като няма ресурс за поддържане едновременно различни алтернативни варианти за обезпечаване на потребностите на децата и учениците.

2.2. Други институции и доставчици на социални услуги

Кризисен център за деца, жертва на трафик и насилие (Алфатар) – капацитет 8+1 места. Услугата е резидентен тип. В центъра се настаняват деца на възраст от 6 до 18 години, претърпели насилие или жертва на трафик. На настанените деца се осигурява подслон и защита с продължителност от 3 до 6 месеца. Центърът осигурява базисните потребности,

задоволяване на здравните и образователни потребности, консултации с психолог, психиатър, арт-терапия и др. с цел адаптиране и приобщаване към социалната среда.

Към момента на изготвяне на Стратегията капацитетът на центъра е запълнен.

Други социални услуги, предоставени от местно юридическо лице ЕТ „Лъчезар Данков“, гр.Алфатар: столово хранене на учениците; домашен социален патронаж и обществена трапезария.

ИЗВОД: Посочената институция за социални услуги – КЦД извършва дейности, близки до посочените в чл. 49, ал. 1, т. 3, 5 и 6 от ЗПУО – превантивна, диагностична, рехабилитационна, корекционна и ресоциализираща работа с деца и ученици, педагогическа и психологическа подкрепа, прилагане на програми за подкрепа и обучение за семействата на децата и учениците с увреждания.

В тази общинска институция работят специалисти, които могат да са полезни за предлагането на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в училището и детската градина.

2.3. Състав и особености на групата на децата и учениците със специални образователни потребности (СОП).

Данните в този раздел са според Националната електронна информационна система за предучилищното и училищно образование (НЕИСПУО) или предоставени от училищата.

Разположението на децата и учениците със СОП е показано в таблицата по данни към 01.12.2016 г.:

община	бр. училища	бр. ученици общо в дневна, индивидуална и комбинирана форма на обучение	от тях: бр. ученици със СОП	% ученици със СОП от общия брой	бр. детски градини	бр. деца	от тях: бр. деца със СОП	% деца със СОП	общо деца и ученици със СОП
Алфатар	2	138	39	28,3%	1	70	0	0%	39

Делът на учениците със СОП в общината е много висок, докато в същото време няма деца със СОП в детската градина.

Потребностите на учениците в ОУ „Христо Ботев“, гр. Алфатар се посрещат по проекта на МОН BG05M2OP001 – 3.003 – 0001 „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие“ по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“. В тази институция на практика вече се прилага модела на самостоятелно предоставяне на допълнителна подкрепа и може самостоятелно да поддържа норма за преподавателска заетост на ресурсен учител.

Разпределението по възраст на учениците със СОП е както следва:

➤ брой ученици със СОП в **начален и прогимназиален етап по училища:**

Училище	I клас	II клас	III клас	IV клас	V клас	VI клас	VII клас	VIII клас	Общо
НУ „Отец Паисий“ с. Алеково	0	0	1	2					3
ОУ „Христо Ботев“ гр. Алфатар	0	7	6	1	7	5	6	4	36
Общо за общината	0	7	7	3	7	5	6	4	39

Съществен момент през 2017/2018 г. е преходът на **3** (трима) ученици от IV клас към прогимназиален етап и на **10** (десет) ученици от VII и от VIII клас към средно образование, в условията на новия ЗПУО. Тези **преходи между етапи на образование**, а понякога и между училища, са стресови за учениците със СОП и рискови за поява на нови случаи на обучителни затруднения и за отпадане от образование. **При тези преходи следва да се приложи чл. 131 от Наредбата за приобщаващото образование за подкрепа за успешен преход на децата и учениците между отделните етапи на образование, като си сътрудничат координиращите екипи в двете институции.**

Разпределение на учениците със СОП по отношение на покриване изискванията на учебните програми и тези, които са обучавани по индивидуални учебни програми и **оценявани с оценки с качествен показател¹**, съгласно чл. 120, ал. 7 на ЗПУО и чл. 9, ал. 8 на Наредба № 11 за оценяването на резултатите от обучението на учениците, е както следва:

Училище	Брой ученици със СОП с качествени оценки	Брой ученици, със СОП с количествени оценки
НУ „Отец Паисий” с. Алеково	3	0
ОУ „Христо Ботев” гр. Алфатар	17	19
Общо за общината	20	19

Учениците с оценки с качествен показател не получават документ за завършен етап от обучение, а получават удостоверение за завършен VII клас (по чл. 130, ал. 2 от ЗПУО) и удостоверение за завършен X клас (по чл. 131, ал. 2 от ЗПУО).

ИЗВОД: Групата деца и ученици със специални образователни потребности, които се нуждаят от допълнителна подкрепа за личностно развитие, е много разнообразна по своя състав и особености. Това изисква много конкретен подход при планиране на необходимите ресурси и нагласяне на институционалните практики към индивидуализирана грижа, както и гъвкави решения на място и в сътрудничество с другите институции.

2.4. Обезпеченост на образователната система със специалисти.

Към началото на учебната 2016/17 г. в училищата от община Алфатар няма педагогически съветници, а психолози има в следните училища:

1. ОУ „Христо Ботев“, гр. Алфатар

На областно ниво, квалификационни форми за широк кръг педагогически специалисти се организират от РУО. За периода 2012 – 2016 - **275** педагогически специалисти са участвали в обучения на тематика, свързана с допълнителната подкрепа, а **705** участника в обучения, които се отнасят към общата подкрепа.

ТЕМА	Форма	год.	водител на обучението	обучаваща институция	бр. уч.	целева група
Обучение на деца със СОП	квалификационен курс	2012	доц. И. Дерижан	„Протекта“	30	директори на училища

¹ Оценките с качествен показател са по тристепенна скала – „постига изискванията“, „справя се“, „среща затруднения“.

Работа с деца с дислексия, хиперактивност и деца с нарушена концентрация	квалификационен курс	2012	гл. ас. Г. Вълчев	„Протекта“	25	начални учители
Ролята на учителския екип за подпомагане на деца със СОП	семинари по общини	2014	специалисти от РЦ	РУО и РЦ	81	учители и директори на ДГ
Работа с деца с увреждания от аутистичния спектър – характерни особености, насоки	семинари по общини	2015	специалисти от РЦ	РУО и РЦ	113	учители по в ДГ
Special Educational Needs – Прилагане на индивидуален и диференциран подход в обучението. Подкрепа и работа с деца със СОП, със социални, емоционални и поведенчески затруднения. Работа с даровити деца.	квалификационен курс	2015	гл.ас. Сияна Харизанова	НБУ	26	учители по АЕ в начален и прогимн. етап
ОБЩО:					275	
Социализация на речево развитие и творческата дейност в предучилищното образование	семинар	2012	гл. ас. Юлия Дончева	РУ „А. Кънчев“	26	учители и директори на ДГ
Развитие на личностните и социални умения на детето от 3 до 7 години	Семинар –тренинг	2012	Марияна Ризова	ДИПКУ- Варна	34	учители и директори на ДГ
Изправителен комплекс с профилактична цел за деца от 5 до 7 години	методич. Среца	2013	Галя Стоянова	ОДК Силистра	83	учители и директори на ДГ
Възпитателни въздействия за постигане на положителен ефект при работа с деца от предуч.възраст	семинар с открита ситуация	2013	Д. Гайтанджиева	РУО	25	учители и директори на ДГ
Психологически аспекти при работа с деца от ПУВ	семинар-тренинг	2013	екип от спец. от РЦ	РУО	109	учители и директори на ДГ
Управление на гнева и контрол на агресивното поведение	практич. семинар	2013	доц. Даниела Тасевска	РААБЕ	30	класни ръковод., пом. дир., педаг. съветници
Кинезитерапия в детската градина	Практикум	2013	Галя Стоянова	ОДК Силистра и РУО	130	директори и учители в ДГ
Кинезитерапия в детската градина	семинар с открита ситуация	2014	Д. Гайтанджиева, В. Илиева	ОДК - Силистра и РУО	28	учители и директори на ДГ
Основен курс за оказване на първа долекарска помощ за деца и ученици	тематичен курс	2014	д-р Симеонов	МОН, БЧК	30	учители в прогимназ. етап

Интерактивни методи за педагогическо взаимодействие детска градина – родители	квалификационен курс	2015	гл.ас. Д-р. Златка Димитрова	Бургаски университет „Ас. Златаров“	100	директори и учители по ПУВ
Образователното ограмотяване на деца и ученици в прехода от предучилищна към училищна степен	семинар	2015	П. Лазарова, Н. Сапунджијева	РУО	72	начални и детски учители
Проблеми в обучението по БЕЛ в прехода между начален и прогимназиален етап	квалификационен курс	2016	гл. ас. Деспина Василева	СИЛА	38	начални учители и възпитатели
ОБЩО:					705	

(Данните са взети от Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Силистра (2017-2018))

ИЗВОД: Броят на специалистите е недостатъчен. В училищата и детските градини няма назначени педагогически съветници. Само в ОУ „Христо Ботев” гр. Алфатар има назначен психолог. Това означава, че функциите на тези специалисти се изпълняват от класните ръководители без да имат подготовка и време за това. По-голям брой от учителите от ОУ „Христо Ботев” гр. Алфатар са участвали в квалификационни мероприятия за работа с деца със СОП. Имат нужния опит и желание за работа.

2.5. Материалните условия в институциите по отношение на обучението на ученици със специални образователни потребности.

В община Алфатар в ОУ „Христо Ботев” гр. Алфатар има ресурсен кабинет, оборудван с дидактични средства, необходими за работата на специалистите и оборудван и обзаведен логопедичен кабинет. Предвид големия брой на ученици със СОП, е необходимо да бъде разкрит втори ресурсен кабинет, за да се осигури по-добра работа на специалистите.

В НУ „Отец Паисий” с. Алеково има ресурсен кабинет, подходящ за нормална работа на учениците и специалистите. Създадената материално-техническа база е сравнително добра. Кабинетът е оборудван с необходимите нагледни и дидактични средства.

ИЗВОД: Поставено е начало на изграждане на материална база в училищата, но тя все още не е достатъчна за качествено обучение на деца и ученици със специални образователни потребности. Сегашното състояние е резултат повече от пригаждане на помещения и опити за частично решаване на проблемите, според наличните ограничени финансови ресурси. Необходими са концентрирани целеви средства и планирани действия за привеждането на материалните условия в съответствие с нормативните изисквания.

2.6. Кариерното ориентиране на учениците.

Център за кариерно ориентиране – Силистра, основан по проекта на Министерството на образованието и науката BG051PO001-4.3.02 „Система за кариерно ориентиране в училищното образование“, провежда срещи с учениците от ОУ „Христо Ботев” гр. Алфатар относно професионалното им ориентиране след завършване на основно образование.

Кариерните консултанти предоставиха услуги по кариерно ориентиране, в съответствие с конкретните им индивидуални потребности и етапи на кариерно развитие. Обучението на учениците се осъществи чрез групови дискусии по теми и прожекция на филми за кариерно ориентиране в училищното образование, тренинги, викторини и състезания по Програмата за

кариерно ориентиране на ниво училище, решаване на въпросници и работа с интерактивни упражнения. Темите, по които се работи с учениците, са: Как изглежда мечтаната професия в реалния живот; Дарби и таланти; Кои образователни алтернативи са подходящи за мен; От къде мога да намеря необходимата информация; Какво зная за образователната система; Да построим една привлекателна класна стая за щастливи ученици; Моите силни страни; Имената на професиите; Признаци на групиране на професиите; Как да постигна професионалната си цел; В семейството на професиите; Умение за вземане на решение; Дърво на професиите и др.

ИЗВОД: В рамките на двугодишния период, който обхваща областната и общинска стратегия, изпълнението на проекта BG05M2OP001-2.01 – 0001 „Система за кариерно ориентиране в училищното образование” ще приключи. След този момент общината и училището следва да организират работата по предоставяне на кариерно консултиране на децата и учениците (като част от общата подкрепа за личностно развитие), ползвайки опита и ресурсите, създадени по проекта. Тази функция следва да се има предвид при евентуалното създаване на нови общински институции – центрове за подкрепа за личностно развитие.

2.7. Работа с деца с изявени дарби

На територията на **община Алфатар**, извън организирани в учебните заведения извънкласни форми, функционират и осъществяват дейност за съхраняване, опазване и развитие на местния фолклор, традиции и обичаи 8 читалища. Освен библиотечното дело в тях се развива и самодейността. Многобройни са участията на самодейните състави, балетни групи, клубовете за народни хора, танцови състави и кръжоци в местни, общински, регионални, национални и международни фестивали.

По програма „Глобални библиотеки” към НЧ „Йордан Йовков – 1894 г.”, гр. Алфатар и НЧ „Пробуда – 1910 г.”, с. Алеково са оборудвани и обзаведени 2 зали с компютри и периферни устройство, както и достъп до интернет. Същите се посещават от ученици, младежи и възрастни.

Футболният клуб „Добруджанец” предоставя възможност за активно занимание със спорт в свободното време на учениците от общината.

ИЗВОД: Дейностите на институциите, ориентирани към дарбите и интересите на децата и учениците в свободното им време, са разнообразни и имат дълги традиции. Учениците могат да избират, както между форми, предлагани в училищата, така и между предлагани от други организации и институции и по проекти. Значителен ефект върху обхвата и разнообразието на предлаганите форми в периода на стратегията ще окаже проекта на МОН BG05M2OP001-2.004 – 0004 – Твоят час – фаза 1. Законът за предучилищното и училищно образование дава възможности за индивидуална подкрепа на дарбите на децата и учениците и чрез гъвкави форми на обучение във формалното образование и в свободното време.

2.8. Напускане на образователната система. Деца в риск

Данните за напусналите образователната система са подадени от ОУ „Христо Ботев” гр. Алфатар и засичат напускането в рамките на учебното време от учебната година след завършен осми клас. Напусналите образователната система ученици са предимно от ромски произход. Основна причина сключване на брак. Друга част от напусналите са тези, които са заминали за чужбина заедно с родителите си.

В таблицата е проследен броя на напусналите образователната система в Община Алфатар за периода, обхващащ учебните 2009/2010 г. до 2015/2016 година.

За 2017 година няма данни за напуснали образователната система ученици.

	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
брой ученици, напуснали образованието в рамките на дадена учебна година	0	2	1	0	1	0	2
% на напусналите, спрямо общия брой ученици към началото на учебната година	0	18%	14%	0	6,25%	0	13%

В община Алфатар на основание чл.20 „а”, ал.1 и ал. 2 от Закона за закрила на детето е сформирана Комисия за детето, която координира дейността на представители на общинската администрация, областната дирекция на МВР, дирекция „Социално подпомагане”, детски и учебни заведения, местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, както и на юридически лица с нестопанска цел, които осъществяват дейности по закрила на детето. **Основни приоритетни области на програмата са:** намаляване на детската бедност и създаване на условия за социално включване на децата; подобряване здравето на децата; осигуряване правото на детето на живот и развитие в сигурна и безопасна среда; осигуряване на равен достъп до качествена предучилищна подготовка и училищно образование; правораздавателна съдебна система, приятел на детето; повишаване ефективността на мерките за защита на децата от насилие, злоупотреба и други форми на експлоатация; насърчаване участието на децата - включване на децата в дейности, свързани с правото им да изразяват мнение по различни теми и спорт, култура и дейности за свободното време.

Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните осъществява дейности по превенция на насилието и преодоляване на девиантното поведение на малолетните и непълнолетните лица. Комисията организира общински конкурс „Не! На drogата, алкохола и тютюнопушенето”, съвместно с общинска администрация разработва брошури на различни тематики, свързани с опазване живота и здравето на децата. Същите се разпространяват съвместно с участниците в „Детска полицейска академия”.

МК оказва съдействие на образователните институции за обхващане в училище на подлежащите на задължително образование деца и ограничаване на отпадането от училище на деца в криминогенен риск и криминални прояви.

Дирекция “Социално подпомагане” - гр.Алфатар предоставя следните социални услуги: социални помощи за социално слаби лица; дейности по закрила на детето; подпомагане на хора с увреждания.

ИЗВОД: Има устойчива тенденция за намаляване на ежегодния брой напускащи училище ученици, завършващи основно образование. Институциите поотделно водят активна политика в рамките на своите правомощия за предотвратяване на напускането на училище и връщането в образователната система на напусналите ученици. Факторите, водещи до напускане на образователната система, са идентифицирани. Необходимо е да се работи по преодоляването на проявата им за всеки конкретен случай. Високо се оценява и значението на ранното детско развитие и качествено предучилищно образование като фактор за предотвратяване на отпадането от образователната система.

Реинтегрирането в училище, без съпътстващи мерки за значителна и концентрирана обща подкрепа на ученика, ще водят до повторно и вече трайно отпадане.

3. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Ключовите предизвикателства в периода на първата Областна и Общинска стратегия за

подкрепа за личностно развитие на децата и учениците са свързани с прехода към нова философия и организация на грижата за индивидуалните потребности на всяко дете и ученик, изразени в нова нормативна уредба. Успешното прилагане в практиката на духа, организацията и процедурите, изисквани от *Закона за предучилищното и училищно образование* и *Наредбата за приобщаващото образование* поставят следните предизвикателства:

- 3.1.** Нормативните промени изискват преобразуване на институции, дава се възможност за възникване на нови институции, променят се задачите на съществуващите институции, променят се взаимоотношенията между институциите. Тези многопосочни промени следва да се осъществят по начин, който осигурява непрекъснатост на грижата за децата и учениците и институциите да получат необходимата подкрепа в преходния период.
- 3.2.** Новите задачи на институциите и на педагогическите специалисти изискват нови компетентности, нов поглед на педагогическите специалисти върху собствената им работа. В училищата и детските градини са необходими и нови специалисти, с които ще се разшири и кръгът на участниците в екипната работа, която е основен подход в приобщаващото образование.
- 3.3.** Реформата в предучилищното и училищно образование е свързана и с промени във финансирането на дейностите за обща и допълнителна подкрепа на децата и учениците.
- 3.4.** Осъществяването на ценностите и на организацията на приобщаващото образование изисква просветеност на родителската общност, чувствителност на обществото към проблемите на децата и учениците, разбиране за отговорностите на всички и за необходимата толерантност и търпимост.

4. СТРАТЕГИЧЕСКИ И ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ

4.1. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:

В двегодишния период на първата Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците да се осигурят ключовите фактори и ресурси за успешен старт в осигуряването в образователните институции на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

4.2. ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:

- 4.2.1. Оперативна цел 1:** Осигуряване на **процес и среда на учене**, които премахват пречките пред ученето и създават възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.
- 4.2.2. Оперативна цел 2:** Осигуряване на **качество на човешките ресурси** за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици.
- 4.2.3. Оперативна цел 3:** Организационно развитие на **институциите** в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование.
- 4.2.4. Оперативна цел 4:** Подобряване на **материалните условия и достъпност на средата** за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в

институциите в системата на предучилищното и училищно образование.

4.2.5. Оперативна цел 5: Подобряване на **взаимодействието** между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика.

4.2.6. Оперативна цел 6: Сътрудничество с гражданското общество и подобряване на **обществената информираност и чувствителност** относно целите и принципите на приобщаващото образование.

5. ОСНОВНИ МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Мерките са групирани според шестте оперативни цели и представят насочващи примерни направления и дейности за общините, образователните институции и другите държавни институции, които ще планират и изпълняват конкретни дейности, според своите компетентности.

Мерките не са изчерпателен списък и могат да бъдат изменяни и допълвани, съобразно възникналите конкретни особености и потребности.

5.1. По оперативна цел 1: Осигуряване на **процес и среда на учене**, които премахват пречките пред ученето и създават възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

5.1.1. Мярка 1 Осигуряване на качествено и задълбочено **оценяване на индивидуалните потребности** на децата и учениците и разграничаване на нуждата от обща и от допълнителна подкрепа.

- Изпълнение на нормативно определените практики за екипна работа на учителите съгласно чл. 16 и 22 от *Наредба за приобщаващото образование* за разпознаване на обучителни трудности у децата и учениците.
- Извършване на оценка на риска от обучителни затруднения на децата на 5 и 6 годишна възраст в рамките на установяването на готовността на детето за училище, като се отчита физическото, познавателното, езиковото, социалното и емоционалното му развитие (чл. 10 от *Наредбата за приобщаващо образование*).
- Ранно оценяване от педагогическите специалисти в детската градина на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата от 3 години до 3 години и 6 месеца – извършва се съгласно глава втора, раздел I на *Наредба за приобщаващото образование* (чл. 8 до чл. 11) и включва три аспекта: ранно оценяване (скрининг) на развитието на детето и на риска от обучителни трудности, определяне на необходимостта от допълнителни модули по български език за децата, които не владеят български език и идентифициране на нуждата от оценка на потребностите за допълнителна подкрепа.
- Прецизиране на степента и вида на увреждане на конкретно дете, определяне на достатъчния брой часове за ресурсно подпомагане и на необходимата работа с други специалисти като психолог, логопед, рехабилитатор и др.

5.1.2. Мярка 2 Прилагане в образователните институции на методи и подходи за ефективна работа с децата и учениците с обучителни трудности във формите за **общата подкрепа** за личностно развитие (чл. 20, 23 – 26 от *Наредба за приобщаващото образование*).

Нормативно основание: Мерки от общата подкрепа се прилагат за дете или ученик само в случаите, когато: 1. се установят затруднения в обучението на детето или ученика и/или има рискови фактори в средата, които могат да повлияят на обучението

му, но които все още не изискват предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие; 2. се установи, че дете или ученик напредва значително по-бързо в обучението и развитието си от децата или учениците на неговата възраст (чл. 23 от *Наредба за приобщаващото образование*).

- Организиране в училищата на допълнителни обучения по учебни предмети, консултации по учебни предмети.
- Организиране в училищата и детските градини на логопедична работа като част от дейностите за целите на превенцията на обучителните затруднения (чл. 21 от *Наредба за приобщаващото образование*).
- Подготовка и осъществяване в единство на целта, средствата и методите на възпитателната работа, като целесъобразно се съчетават масови, групови и индивидуални форми на педагогическо общуване.
- Развиване на умения за учене с използване на метакогнитивни стратегии за учене и отговор, които да ангажират обучавания да наблюдава собственото си разбиране и продукция.
- Организиране на учене чрез правене за постигане на социални умения чрез атрактивни за децата и учениците интерактивни подходи и техники.
- Осигуряване на допълнителен и различен ресурс за децата, които не могат да отговорят на изискванията на учебната програма – начин за достойно преживяване в социума, за учене, научаване и участие в естествената им социална среда, съобразно техните оптимални възможности.

5.1.3. Мярка 3 Организиране в образователните институции на **допълнителна подкрепа** за личностно развитие на децата и учениците със СОП в съответствие с новата нормативна уредба – *ЗПУО* и *Наредба за приобщаващото образование* – разяснителни дейности, подготовка, прилагане на нормативната уредба, развитие на практиките.

Нормативно основание: Допълнителна подкрепа за личностно развитие се предоставя на деца и ученици със специални образователни потребности, в риск, с изявени дарби и с хронични заболявания – чл. 187, ал. 2 от *ЗПУО*.

- Създаване в училищата и детските градини на екипи за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) за всяко конкретно дете и ученик, за което ще се извършва оценка на индивидуалните потребности и ще се предоставя допълнителна подкрепа – чл. 188 и 189 от *ЗПУО*, чл. 132 от *Наредба за приобщаващото образование*.
- Взаимодействие между ЕПЛР в детските градини и училищата с регионалния екип за подкрепа за личностно развитие (РЕПЛР) в РЦПППО, във връзка с одобряването или не на оценките на ЕПЛР или извършване на оценка в образователни институции, които нямат експертен капацитет за създаването на пълни екипи – чл. 190, ал. 3 от *ЗПУО*.
- Разработване на индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми за учениците със СОП и изготвяне на седмично разписание, съобразено с психо-физическите особености и индивидуалните потребности на ученика. Учителят/класният ръководител, заедно с екипа за подкрепа за личностно развитие на детето, с детето и с родителите, индивидуализират учебната програма и персонализират начините и формите на обучение. Чрез непрекъснатата комуникация обсъждат и споделят напредъка на детето, предизвикателствата в работата си и заедно намират начини за включване в самостоятелна дейност и учене там, където е детето.

- Използване на разнообразни образователни стратегии, методи и техники за преподаване, обучение, възпитание, учене и мотивиране на учениците със СОП. Прилагане на иновативни дидактически упражнения и игри за работа с ученици със СОП.
- Използване на мултисензорни инструкции – презентации на уроци, слухови, визуални и кинетични техники.
- Прилагане на ефективни подходи и педагогически и психологически техники за работа с деца и ученици с разстройства на речта, дефицит на внимание, нарушена концентрация на вниманието и хиперактивност, с аутизъм.
- Поведенчески интервенции за деца с хиперактивно поведение. Системи за поведенческо управление.
- Прилагане на арт-терапия и арт-педагогика за ученици със СОП.
- Осигуряване на необходимите рехабилитации на децата и учениците със СОП – психо-социална, на слуха и говора, зрителна, на комуникативните нарушения, кинезитерапия.
- Използване на нормативните възможности за формиране на специални групи в училищата и детските градини при условията на чл. 194 от ЗПУО.
- Осигуряване на възможности за продължаване на обучението след VII клас, вкл. и професионална подготовка за учениците със СОП.

5.1.4. Мярка 4 Дейности в образователните институции и между всички компетентни институции за предотвратяване и адекватна и ефективна реакция при тежки **нарушения на дисциплината и прояви на агресия и тормоз** от и спрямо деца и ученици.

Нормативно основание: Институциите в системата на предучилищното и училищното образование – детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие, са длъжни да осъществяват дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и координираните усилия на всички участници в образователния процес – чл. 39 от *Наредба за приобщаващото образование*.

- Изготвяне съвместно с учениците на правила за поведението им в паралелката или групата.
- Разглеждане на теми от глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование в часа на класа, в заниманията по интереси и във факултативните часове.
- Дейности за развитие на компетентностите на всички членове на институционалната общност, включително за запознаване с различните форми на насилие и с техники за преодоляването им.
- Училищата и детските градини разработват, според своята специфика, дейности по превенция и интервенция въз основа на *Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище* и на алгоритъма за неговото прилагане, утвърден от министъра на образованието и науката (чл. 40, ал. 3 от *Наредба за приобщаващото образование*).
- Провеждане на превантивни кампании срещу агресията и тормоза в училище.
- Организиране на спортни събития за утвърждаване на принципите на честната игра и ненасилие.
- Запознаване с и прилагане на нови подходи за справяне с гневните изблици и напрежението, решаване на възникналите проблеми и конфликтните ситуации без провокиране на ново напрежение, проучване и установяване какво се крие зад проблемното поведение на децата.

- Формиране у децата и учениците на умения за общуване чрез използване на игрови методи и техники.
- Формиране на ключови компетентности у децата и учениците за личностно развитие чрез обучение по емоционална и социална компетентност, умения за ефективно управление на емоциите, за саморефлексия и разбиране на другия, развитие на характера и позитивността.
- Прилагане в образователните институции на ефективни форми и методи за комуникация между училището и семейството.
- Използване на методите на арт-терапията за деца и ученици с проблемно поведение и техните родители.
- Въвеждане в образователните институции на използването на посредник при решаване на конфликти в училище като начин за въздействие върху вътрешната мотивация на децата и учениците (чл. 43 от *Наредба за приобщаващото образование*).
- Въвеждане в училищата на практиката на наставничеството (индивидуална подкрепа за ученика от личност, която уважава) като начин за въздействие върху вътрешната мотивация (чл. 46 от *Наредба за приобщаващото образование*).
- Повишаване на информираността на родителите относно изискванията на *Наредбата за приобщаващото образование* за отсъствията на учениците от учебни занятия и ролята на родителите в процедурите по налагане на санкции.
- Подобряване на институционалния капацитет за проверки по жалби и сигнали, свързани с агресия и посегателство на и между деца и ученици.
- Използване на възможностите на програмите на детските градини и училищата по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование да определят и утвърждават спазването на споделени правила, процедури, традиции и колективни ценности (чл. 16, ал. 1 от *Наредба № 13 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование*).
- Реализиране на форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията, въвеждане на практиката на ученици-наставници за превенция на конфликти, отпадане от училище и др., организиране на обучения на връстници от връстници съгласно чл. 17, ал. 1, т. 6, 9 и 10 от *Наредба № 13 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование*.

5.1.5. Мярка 5 Осигуряване на възможности за разнообразна **личностна изява** на всички деца и ученици като средство за утвърждаване на позитивна самооценка и мотивиране.

- Организиране на училищно или общинско ниво на спортни празници, вкл. и съвместно с деца и ученици със СОП.
- Организиране на игри на открито за деца със СОП и техни връстници.
- Организиране на кулинарни празници и състезания – на класно, училищно или общинско ниво.
- Организиране на театрални групи, вкл. и по кукловодство и представяне на продукцията пред местната общност.
- Организиране на културни събития в общината с участието на деца и ученици, които да представят своите таланти.
- Общински фестивал, концерт или друга форма за изява на деца със СОП, придружен с изложба и/или базар, по повод 3 декември – Международен ден на хората с увреждания.

5.1.6. Мярка 6 Дейности на образователните институции и общините за **подкрепа на дарбите и талантите** на децата и учениците. Прилагане на **системи за поощрения**

и награждаване на децата и учениците на училищно и общинско ниво.

- Осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици с изяви дарби, съобразно чл. 130 от *Наредба за приобщаващото образование* – 1. осигуряване на възможности за работа с дете или ученик с изяви дарби по конкретен случай и за допълнителна индивидуална работа за развитие и надграждане на изявените дарби; 2. осигуряване на възможности за ползване на подходяща физическа среда, обзавеждане, оборудване, материали и консумативи; 3. осигуряване на квалифицирани специалисти за допълнителна подкрепа в съответната област – науки, технологии, изкуства, спорт; 4. осигуряване на възможности за участие в различни национални и международни изяви – състезания, конкурси, олимпиади, фестивали, концерти, спектакли, изложби и други; 5. осигуряване на възможности за включване в програми и проекти.
- Подкрепа за таланти деца чрез Общинска програма за закрила на детето в Община Алфатар.
- Учредяване на морални и материални награди за децата и учениците на училищно и общинско ниво при: 1. постигнати изключителни успехи в учебната дейност и за върхови постижения и класиране на призови места при реализирането на изследователски проекти в конкретни предметни области, на творчески проекти или на проекти, свързани с иновации в образованието; 2. класиране на призови места и получаване на отличия за значими постижения в национални и международни състезания, олимпиади, конкурси, фестивали и други форуми за изява на способностите в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта; 3. прояви на гражданска доблест и участие в доброволчески или благотворителни инициативи или при участие в дейности и значими прояви за приобщаване на децата и учениците към непреходните национално значими идеали и ценности, както и за утвърждаване на европейските ценности и сближаването на европейските народи (чл. 64 и 65 от *Наредба за приобщаващото образование*).
- Използване в педагогическото общуване на положително вербално поощрение за успехи и/или за подходящо поведение, както и искрени похвали, които са специфични за показаното поведение.
- Развитие на уменията на педагогическите специалисти да прилагат техники за даване на позитивна обратна връзка към децата и учениците.

5.1.7. Мярка 7 Дейностите по кариерно ориентиране и консултиране като част от общата подкрепа за личностно развитие.

- Дейности по професионално ориентиране в училищата чрез игри, директно наблюдение и пряк контакт с хора от различни професии.
- Участие на ученици в организираната от Център за кариерно ориентиране „Панорама на средното образование“.
- Организиране от училищата на „Ден на кариерното ориентиране“.
- Организиране на кръгли маси и работни срещи с работодатели, партньори, ученици, родители, Училищно настоятелство, Обществен съвет – на училищно и общинско ниво.
- Организиране на училищен конкурс за есе, стихотворение, колаж и рисунка на тема „Какъв искам да стана?“, „Моето бъдеще“ и др.
- Представяне пред учениците със СОП и техните родители на възможностите, които училищата предлагат за тяхното професионално образование.
- Организиране на дискусии с родителите и подлежащите на задължително образование с цел продължаване на образованието им в средни училища;

5.1.8. Мярка 8 Предотвратяване на напускането на училище и ефективно включване на отпаднали ученици обратно в образователната система.

- Прилагане на нормативната уредба за оценяване на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа на деца в риск, като се извършва оценка на рисковите фактори и за развитието и защитните фактори в ситуацията на детето или ученика и неговата среда, и се създава план за краткосрочна допълнителна подкрепа (чл. 78 от *Наредба за приобщаващото образование*).
- Водене на общински Регистър на децата и учениците в риск.
- Проучване на необхванатите в училище ученици от социално слаби и ромски семейства.
- Подобряване на обмена на данни и координацията и сътрудничеството между институциите по конкретни случаи на напускане на образователната система, и по обхвата на учениците, подлежащи на задължително обучение.
- Годишен анализ на процесите по напускане и реинтегриране на ученици в образователната система.
- Благотворителни акции за ученици в социален риск от изключване, вкл. и благотворителни и доброволчески дейности от ученици.
- Разширяване на обхвата и ефективността на целодневната организация на учебния ден.
- Мерки за подкрепа на детето и ученика в прехода към училище и между образователните етапи и степени (чл. 131 от *Наредба за приобщаващото образование*).
- Кампания против ранните бракове в ромските общности.

5.1.9. Мярка 9 Познаване от страна на общините и образователните институции и използване на възможностите на *Наредба № 13 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование*.

- Разширяване на възможностите за включване на децата и младите хора във форми за съвременно здравно образование, с цел изграждане на знания, умения и нагласи, необходими през целия живот – въвеждане на учебен предмет, свързан с промоция на здравето.
- Разширяване на въвеждането на гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование във всички части на учебния план и начини и форми посочени в глава трета на *Наредба 13*, вкл. и в предучилищното образование.
- Свързване на програмите на училищата и детските градини по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование по чл. 15, ал. 4 от *Наредба 13* с целите и ценностите на приобщаващото образование като:
  - ✓ гарантиране на правото на всяко дете и ученик на достъп до детска градина или училище и на правото му на качествено образование;
  - ✓ прилагане на диференцирани педагогически подходи в съответствие с интересите и стимулиращи мотивацията на детето и на ученика, съобразени с възрастовите и социалните промени в живота му и адаптирани към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;
  - ✓ равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование, гаранции за които са създадените условия за обучение на всички деца и ученици заедно, независимо от трудностите и различията, които може да възникнат при ученето и научаването и при участието им в дейността на детската градина или училището;
  - ✓ намаляване на влиянието на социалните неравенства върху ученето и върху участието на децата и учениците в дейността на детската градина или училището;
  - ✓ нетърпимост към дискриминиращите нагласи и поведение и подготовка на децата и учениците за живот в приобщаващо общество.

5.2. По оперативна цел 2 – Осигуряване на качество на човешките ресурси за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици.

5.2.1. Мярка 1 Осигуряване на специалисти в училищата и детските градини и в общинските институции за предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

- Разширяване на психологическото обслужване на потребностите на децата и учениците и на обхвата на училища и детски градини, в които с децата и учениците работят педагогически съветници и психолози в изпълнение на чл. 4, ал. 4 от *Наредба за приобщаващото образование* и чл. 11 и 12 от *Наредба № 12 за професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти*.
- Осигуряване на необходимия брой логопеди и рехабилитатори на слуха и говора в изпълнение на чл. 4, ал.4 от *Наредба за приобщаващото образование* и чл. 13 и 14 от *Наредба № 12 за професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти*.
- Взаимодействие между образователните институции за съвместно ангажиране на специалисти.
- Осигуряване на ресурсни учители за краткосрочна и дългосрочно допълнителна подкрепа на децата и учениците със специални образователни потребности по начините, определени от нормативната уредба – назначени в училището и в детската градина или от РЦППО съобразно чл. 283, ал. 3 до 7 от *ЗПУО*, чл. 72, 124 и 129 от *Наредба за приобщаващото образование*.
- Развитие на практиката за назначаване на помощник на учителя при повече от три деца или ученици в групата/паралелката (чл. 114 от *Наредба за приобщаващото образование*).
- Използване на професионалните компетенции на специалистите, работещи в социалните услуги делегирани от държавата дейности (ЦОП, ЦСРИ) в подкрепа на децата със СОП и с рисково поведение.

5.2.2. Мярка 2 Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти за придобиване и усъвършенстване на компетентностите, за идентифициране на потребностите и предоставяне на обща и допълнителна подкрепа.

- Провеждане на обучения на училищно, общинско и на областно ниво (от РУО) за учители, педагогически съветници и други специалисти, работещи с деца и ученици, по теми, свързани с приобщаващото образование.
- Осигуряване на обучителни възможности за членовете на ЕПЛР в училищата и детските градини да прилагат нормативно предписаните методики на оценяване и дейности по оценка на индивидуалните потребности на детето и ученика (чл. 74, т. 1 от *Наредба за приобщаващото образование*).
- Участие в регионални и национални обучения на педагогически специалисти, извън ЕПЛР, за разпознаване на потребността от обща или допълнителна подкрепа и за ефективна екипна работа за предоставянето на личностна подкрепа.
- Обучение на класни ръководители за ефективно изпълнение на специфичните допълнителни професионални задължения.
- Предоставяне на институциите и на педагогическите специалисти на информация за квалификационни възможности.
- Включване на квалификационен компонент, където това е възможно, в проекти на училищно, общинско и областно ниво.

Примерни теми:

- Конфликтите в училищната среда – произход, характеристики, пътища и начини за решаване. Методи и подходи за решаване на конфликтни ситуации в училище.
- Техники за овладяване и контрол на професионалния стрес. Модели и стратегии за справяне.
- Техники и подходи за работа с ученици с различна степен на обучаемост.
- Управление на дисциплината в класната стая. Психология на взаимоотношенията „учител – ученици“.
- Ефективни техники за комуникация и работа с родителите.
- Съвременен модел на учебно занятие. Планиране в педагогическата дейност – между „рутината“ и новите предизвикателства.
- Модели за организиране на учебния час за ефективно включване на учениците със СОП в учебния процес.
- Организация на обучението в клас с деца с обучителни трудности и проблеми в поведението.
- Постигане на интеркултурна етика и ефективна комуникация чрез прилагане на интерактивни методи.
- Индивидуалният подход в обучението.
- Техники за стимулиране на логическото мислене, въображението и паметта у ученици с различна степен на обучаемост.
- Създаване на инструментариум за проучване на нагласите, интересите и потребностите на учениците.
- Педагогически техники и подходи в приобщаващия процес за деца със СОП. Организация на педагогическата среда за детето със СОП в условията на съвременното училище.
- Децата с дефицит на внимание и хиперактивност – ефективни подходи при обучителния процес, препоръки и добри практики.
- Техники за стимулиране на познавателната дейност и обогатяване на езика.
- Ефективни методи и добри практики при работа с аутисти.
- Специфични техники за справяне с неприемливо поведение на ученици в училище.

5.2.3. Мярка 3 Осигуряване на методическа подкрепа на екипите за подкрепа за личностно развитие в училищата и детските градини, както и на координиращите екипи в училищата и детските градини по чл. 7 от *Наредбата за приобщаващото образование*.

- Предоставяне на рамка за оценка на индивидуалните потребности от обща подкрепа за личностно развитие на дете/ученик.
- Предоставяне на рамка за оценка на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа за личностно развитие на дете/ученик.
- Подкрепа на учителите за диференцирането на подходи за обучение, които дават различни възможности за групиране на потребностите на учениците и насочване на общата и допълнителната подкрепа в най-голямо съответствие с тях.
- Обучение на педагогическите специалисти в детските градини за извършване на ранно оценяване (скрининг) на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения по чл. 8, ал. 3, т. 1 от *Наредбата за приобщаващо образование*. Наблюдение и методическа подкрепа от страна на РЦПППО на ранното оценяване (нормативно основание – чл. 11 от *Наредбата за приобщаващо образование*).
- Консултиране по конкретни казуси.

5.2.4. Мярка 4 Сътрудничество между педагогическите специалисти и обмен на добри

практики.

- Организиране на форуми за споделяне на опит и добри практики от педагогическите специалисти – на училищно, общинско и областно ниво.
- Участие на учители от училищата и детската градина в организирани кръгли маси от РУО или други институции
- Провеждане на дискуссионен форум на тема „Добри практики за осигуряване на допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците“.

5.3. По оперативна цел 3: Организационно развитие на **институциите** в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование.

5.3.1. Мярка 1 Развитие на капацитета на училищата и детските градини за успешно прилагане на новата нормативна уредба.

- В изпълнение на чл. 6 от *Наредба за приобщаващото образование* детските градини и училищата включват в годишните си планове дейности, срокове и отговорници за предоставяне на подкрепа за личностно развитие и изготвят обобщен доклад за състоянието на процеса на приобщаващото образование (чл. 7, ал. 4, т. 15 от *Наредба за приобщаващото образование*).
- В изпълнение на чл. 7 от *Наредба за приобщаващото образование* директорите на детските градини и училищата определят координиращ екип в институцията в началото на всяка учебна година. Ролята на координиращият екип е да организира и координира процеса на осигуряване на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и дейността на екипите за подкрепа за личностно развитие.

5.3.2. Мярка 2 Взаимоотношения между училищата и детската градина с преобразувания **Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование** съгласно § 21 от Преходните и Заключителни разпоредби на *ЗПУО* – информиране на образователните институции за случаите, които изискват контакти и взаимодействие с РЦПППО, предоставяне на модели на документация, ефективна обратна връзка от страна на РЦПППО, събиране от РЦПППО на нормативно определената информацията (чл. 147, ал. 2 от *Наредба за приобщаващото образование*).

5.3.3. Мярка 3 Развитие на общински Център за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР) – при необходимост от 01.01.2018 г. разкриване на такъв център на общинско ниво:

- Анализ, вземане на решения и предприемане на действия за разкриване на ЦПЛР с функция за ресурсно подпомагане;

5.3.4. Мярка 4 Възлагане от страна на общината на дейностите за подкрепа за личностно развитие на деца и ученици на ЦПЛР в друга община, ако в общината не се разкрие такъв. Нормативното основание – чл. 198, ал. 1 и чл. 283, ал. 6 от *ЗПУО*.

5.3.5. Мярка 5 Възлагане от страна на общината на дейностите за подкрепа за личностно развитие на деца и ученици на лицензирани доставчици на социални услуги за деца съгласно чл. 198, ал. 2 и 3 от *ЗПУО*. Дейностите, които могат да се възлагат по този ред са: превантивна, диагностична, рехабилитационна, корекционна и ресоциализираща работа с деца и ученици, ресурсно подпомагане на деца и ученици със СОП, педагогическа и психологическа подкрепа, програми за подкрепа и

обучение на семействата.

- Проучване на необходимостта от възлагане на дейности по допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на лицензирани доставчици на социални услуги.
- Използване кадровия ресурс на доставчиците на социални услуги за обезпечаване на допълнителната подкрепа за личностно развитие.
- Психосоциална рехабилитация на деца и ученици в ЦОП.

5.4. По оперативна цел 4: Подобряване на материалните условия и достъпност на средата за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование.

5.4.1. Мярка 1 Подобряване на достъпността на архитектурната среда в образователните институции като част от осигуряването на подкрепяща среда.

Нормативно основание: чл. 106 от *Наредба за приобщаващото образование:*

ал.1 Достъпна архитектурна среда се осигурява най-малко чрез: 1. входни и комуникационни пространства; 2. помещения и пространства за общо ползване; 3. санитарно-хигиенни и спомагателни помещения.

ал. 2 Достъпната архитектурна среда в институциите в системата на предучилищното и училищното образование се осигурява чрез съобразяване на елементите на сградите и съоръженията със специфичните изисквания за различните видове увреждания – придвижване на дълги разстояния, по наклонени повърхности, с технически помощни средства, с водач, качване и слизане по стълби, натискане на бутони и хващане, обсег на достъпност, височина на погледа, както и със средствата за сигнализация и информация.

ал. 3 Общодостъпните помещения в сградите се свързват чрез достъпен маршрут.

- Изграждане на съоръжения за достъпност на входовете на училищата и детската градина – рамки, асансьори и пр.;
- Изграждане и адаптиране на детски площадки и съоръжения за игра в училищата и детската градина за деца с увреждания;
- Изграждане на адаптирани санитарни възли в детската градина и училищата за децата със специални образователни потребности;

5.4.2. Мярка 2 Подобряване на достъпната физическа среда в образователните институции като начин за предоставяне на равен достъп до образование на децата и учениците, чрез изпълнение на нормативно определените елементи на физическата достъпност.

Нормативно основание: чл. 105 от *Наредба за приобщаващото образование:*

ал. 1 Достъпната физическа среда включва осигуряване на подходящи условия, използване и прилагане на иновативни подходи и съвременни технологии за архитектурна и физическа достъпност, които в най-голяма степен да отговорят на потребностите на децата и учениците.

ал. 2 Достъпната физическа среда съчетава универсалния със специализирания дизайн и има следните основни характеристики: 1. логичност – лесно откриване на архитектурните елементи в сградата; 2. видимост – висока контрастност на съществените елементи в сградата и нейните помещения; 3. подходящо осветление.

ал. 3 Достъпът на физическата среда е: 1. визуален – контраст и цветове, осветление и визуална маркировка; 2. тактилен – водещи парапети, предпазни решетки, тактилни символи; 3. вертикален – преодоляване на стълби, рампи, специални асансьори; 4. хоризонтален – включва изисквания към врати, фойета, коридори, водещи линии,

5.4.3. Мярка 3 Подобряване на **специализираната подкрепяща среда** в образователните институции, съобразно нормативните изисквания (чл. 106, ал. 4 от *Наредба за приобщаващото образование*):

- Създаване и оборудване на кабинет за ресурсно подпомагане във всяко училище и детска градина, в които има деца със СОП и периодично обновяване на ресурсните кабинети с дидактични материали;
- Осигуряване на подходящи помещения за кабинети за рехабилитация на слуха и говора, за логопедични кабинети, за ресурсни кабинети и специализирани кабинети;
- Осигуряване на достъп за обслужване на деца и ученици с увреждания в останалите помещения (библиотеки, административни кабинети и други);
- Организиране при необходимост на работни и игрови кътове за индивидуална работа или за работа на пода, както и кътове за почивка в класната стая или в стаята на групата, където заниманията и почивките се осигуряват с подкрепата на ресурсен учител или на помощник на учителя в помощ на децата и учениците със сензорно-интегративна дисфункция, комуникативни нарушения, разстройство от аутистичния спектър или други състояния, изискващи такава организация на пространството в класната стая в училището или в стаята на групата в детската градина.
- Реализиране на проекти по Националните програми на МОН, насочени към осигуряване на съвременна образователна среда, достъпност и сигурност на средата;

5.4.4. Мярка 4 Организиране на необходимите разумни улеснения за участие на учениците със СОП в национални външни оценявания и държавни зрелостни изпити (чл. 109 от *Наредба за приобщаващото образование*).

5.5. По оперативна цел 5: Подобряване на **взаимодействието** между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика.

5.5.1. Мярка 1 Създаване на работещи практики за изпълнение на нормативните изисквания за уведомяване на отделите за закрила на детето от страна на училищата и детските градини:

- *Наредба за приобщаващото образование*, чл. 48, ал. 3 – При отказ от страна на родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, да изрази съгласие за дейностите по чл. 41, т. 2, 5 и 7 (използването на посредник, включване в група за социални умения, наставничество), да окаже съдействие или да подпомогне реализирането на дейностите по чл. 41, директорът на институцията писмено уведомява отдела за закрила на детето по местоживеенето на детето или ученика.
- *Наредба за приобщаващото образование*, чл. 58, ал. 2 – Директорът на училището задължително писмено уведомява родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, за откриването на процедура по налагане на санкция, а в случаите на налагане на санкция „предупреждение за преместване в друго училище“, „преместване в друго училище“ или „преместване от дневна форма в самостоятелна форма на обучение“ – и съответните териториални структури за закрила на детето.
- *Наредба за приобщаващото образование*, чл. 60, ал. 1 – Когато педагогическият съвет е идентифицирал за ученика риск от отпадане от училище, преди налагане на санкцията „предупреждение за преместване в друго училище“, „преместване в друго училище“ или „преместване от дневна форма в самостоятелна форма на

обучение“ или на мярката по чл. 49, ал. 3, директорът уведомява отдел „Закрила на детето“ в дирекция „Социално подпомагане“ по местоживеенето на ученика, за присъствие на негов представител на изслушването с оглед защита на правата и интересите на ученика.

- *Наредба за приобщаващото образование*, чл. 72, ал. 2 – В случаите на несъгласие на родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, с предложената допълнителна подкрепа за личностно развитие на детето или ученика, независимо че въз основа на оценката на индивидуалните потребности по ал. 1 е установена такава необходимост, и за предотвратяване на риска от отпадане от училище, директорът на детската градина или училището писмено уведомява съответния отдел за закриване на детето с цел осигуряване на най-добрия интерес на детето или ученика.

5.5.2. Мярка 2 Развитие на ефективни форми за работа с родителите на деца и ученици с обучителни трудности и със специални образователни потребности.

- Осигуряване на подкрепяща среда за семействата и близките на децата със СОП – консултиране с психолози, логопеди, социални работници, тренинги и др.;
- ✓ Организиране срещи на родители със сходни проблеми за обмяна на опит и полезна информация;
- Привличане и използване ресурса на родителите за обогатяване на възможностите за въздействие, социализация и развитие – включване в екипи, извънкласни форми и групи, интелектуален, финансов, емоционален ресурс и т.н.
- ✓ Прилагане на разнообразни и ефективни подходи за информиране на родителите за възможностите за обща подкрепа за личностно развитие и тяхната роля в процеса.
- ✓ Провеждане на срещи с родителите/настойниците на децата и учениците с екипа за подкрепа за личностно развитие, с оглед предоставяне на актуална информация за състоянието на ученика, включително актуални медицински документи при наличие на такива, както и други документи с цел извършване на обективна оценка на образователните потребности от екипа от специалисти.
- ✓ Информирание на родителите за възможностите за продължаване на образованието или за придобиване на професионална квалификация на учениците със СОП след VII клас и съвместен избор на най- благоприятна възможност за образование.
- ✓ Определяне на ден в месеца за организиране на „Отворени врати в ДГ/училище“ за посещение на родители;
- Повишаване информираността на родителите относно затрудненията в образователния процес на техните деца и възможностите за преодоляването им (консултации, допълнително обучение, форми за извънкласни и извънучилищни дейности).
- Работа с родителите и настойниците, които възпрепятстват децата редовно да посещават училище.
- Осигуряване на адекватна и достатъчна информация за родителите за процеса на приобщаващото образование на институционалните сайтове.

5.5.3. Мярка 3 Работа с родителите на деца и ученици с изявени дарби:

- Консултиране на родителите на деца с изявени дарби и насочване към специалисти за развитие на детето;
- Разяснителни и информационни кампании за предлаганите услуги за деца с изявени дарби, специалисти в различните сфери на развитие и общински програми и мерки за стимулиране на деца с изявени дарби;
- Популяризиране на дарителски, кампании и юридически лица, подкрепящи даровити и талантливи деца.

5.5.4. Мярка 4 Подобряване на координацията и сътрудничеството между институции по отношение на работата с децата в риск и деца, жертви на насилие:

- Прилагане на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция;
- Прилагане на Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище, утвърден със заповед № РДО9-1871/18.12.2015 г. на министъра на образованието и науката.
- Съвместни дейности на институциите в системата на предучилищното и училищното образование с ОЗД и Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) в подкрепа на деца с рисково поведение и жертви на насилие (периодични срещи, планове за действие, годишни анализи).
- Провеждане на срещи-разговори в училищата, с участието на ученици и представители на МВР, ОЗД, МКБППМН;
- Образователни програми и кампании в училище и/или в МКБППМН за превенция на рисково поведение (агресия; насилие; отклоняващо се и рисково поведение на деца и ученици);
- Провеждане на кампании срещу зависимостите (конкурси за написване на есета, рисунки и др. по повод: 31 май – световен ден без тютюнев дим; 26 юни – Международен ден за борба със злоупотребата и нелегалния трафик на наркотици; 18 октомври – Европейският ден за борба с трафика на хора; 1 декември – световен ден за борба със СПИН и др., разработка и разпространение на информационни материали под формата на флаери, дипляни и др.)
- Организиране на хепънинги.

5.5.5. Мярка 5 Взаимодействия между участниците в образованието и институциите по отношение на отпадането от училище. Обединяване на усилията за връщане в образованието на отпаднали ученици:

- Ангажиране с конкретни мерки на обществените съвети, ученическите съвети, ученици и родители-доброволци в дейности, насочени към приобщаването на ученици в риск, ученици в неравностойно положение и подпомагането им да намерят и заемат своето място в училищния живот и в обществото.
- Използване на пълния потенциал на наставничеството за работа с ученици, застрашени от отпадане от образователната система;
- Развитие на целодневна организация на учебния процес, като инструмент за превенция на отпадане от училище, за осигуряване на специализирана помощ при подготовката, за развиване на таланти и удовлетворяване на потребности и интереси;
- Сътрудничество с библиотеките, мерки за повишаване на грамотността в полза на предотвратяване на обучителните трудности и отпадане;

5.6. По оперативна цел 6: Сътрудничество с гражданското общество и подобряване на обществената информираност и чувствителност относно целите и принципите на приобщаващото образование.

5.6.1. Мярка 1 Дейности, насочени към местната общественост, за преодоляване на непознаването и предразсъдъците, за повишаване на информираността и чувствителността към децата и учениците със специални образователни потребности:

- Провеждане на разяснителни кампании, чрез които да се даде яснота за начина, по който протича процеса на приобщаване, неговият смисъл и ефект за всички деца. В основата на кампаниите да стои идеята, че всяко дете със специални нужди има реалните възможности да води един пълноценен и сравнително независим живот, стига да бъде подкрепено своевременно и да му бъде предоставена тази възможност.
- Организиране на срещи с родителите в детските градини и училищата на територията на общината. Целта на срещите е родителите на деца без специални образователни потребности да разберат, че децата с увреждания не представляват опасност за останалите деца и ученици, че всички деца могат да учат и че няма „необучаеми“ деца.
- Работа с родителските общности за преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи спрямо различните етноси и децата с увреждания.
- Промяна на нагласите в училищата и детските градини, в които да възприемат индивидуалните различия между децата като източник на богатство и разнообразие, а не като проблем.
- Организиране на благотворителни акции в подкрепа на децата в неравностойно положение.

5.6.2. Мярка 2 Дейности за осигуряване на достъп до информация за правата и задълженията на децата и учениците, за предлаганите дейности и програми за обучение в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и представянето им в достъпен формат като част от условията за равен достъп до образование (чл. 104 и 107, т. 2 от *Наредба за приобщаващото образование*).

- Организиране на кампании за информиране на семействата на деца с увреждания за правата, задълженията и възможностите за ранно включване на децата в образователната система.
- Информационни материали и кампании за разясняване на възможностите на разнообразните форми на обучение.
- Подобряване на информираността на семействата относно организацията и необходимите документи за образованието на децата при напускане на страната и завръщане от чужбина.

5.6.3. Мярка 3 Сътрудничество и изграждане на устойчиви партньорства с граждански организации в различни аспекти като квалификация на педагогическите специалисти, осигуряване на специалисти, проучвания, кампании, партньорски проекти.

5.6.4. Мярка 4 Провеждане на информационни кампании за привличане на млади хора със средно и висше образование от етническите малцинства за работа с деца в риск от отпадане или отпаднали от образователната система.

6. ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА СТРАТЕГИЯТА

Постигането на оперативните цели на общинската стратегия ще се следи чрез няколко основни индикатора, свързани с основни аспекти от цялостната промяна.

- 6.1.** Брой нововъзникнали институции – Центрове за подкрепа за личностно развитие;
- 6.2.** Брой детски градини и училища, които самостоятелно организират и обезпечават ресурсното подпомагане на децата и учениците по чл. 283, ал. 4 от *ЗПУО*,

брой деца/ученици със СОП в тях и процент спрямо общия брой деца и ученици със СОП;

- 6.3. Брой педагогически специалисти, участвали в краткосрочни обучения за развитие на професионалните компетентности за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие;
- 6.4. Брой институции със значително подобрене на материалната база – нови елементи на достъпна архитектурна среда, разкрит кабинет;
- 6.5. Брой детски градини и училища, в които работят педагогически съветници и психолози.

По решение на екипа за отчитане на стратегията може да се проведе и анкетно проучване за оценка на постигнатите резултати от прилагане на Стратегията.

7. ВРЪЗКА С ДРУГИ СТРАТЕГИИ

Целите и дейностите на настоящата общинска стратегия са свързани и допринасят за постигането на целите на следните национални стратегически документи:

- Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020)
- Стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етнически малцинства (2015 – 2020)
- Стратегията за насърчаване и повишаване на грамотността (2014 –2020)
- Национална стратегия за детето (2008 – 2018)
- Национална програма за закрила на детето (2016 – 2017 – 2018)

8. КООРДИНИРАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

Общинската стратегия се изпълнява на общинско ниво от институциите, работещи на територията на общината. Общината отговаря за цялостното изпълнение на стратегията. Целите се постигат с общите усилия на всички заинтересовани от процеса страни, в съответствие с компетенциите им и планираните цели и дейности.

За изпълнение на общинската стратегия, ежегодно до 30 април, общинския съвет, по предложение на кмета и след съгласуване с Регионалното управление на образованието, приема **годишен план** за изпълнение на дейностите за подкрепа на личностно развитие. Общинските стратегии и съгласуваните и приети годишни общински планове се изпращат на областния управител до 15 май.

Изпълнението на годишните общински планове се координира и отчита на общинско ниво по ред, определен от кмета на общината и в сроковете, посочени в чл. 197, ал. 3 от *ЗПУО*. Изпълнението на общинския план се отчита и на областно ниво – до 01 март на следващата година, като общината трябва да представи в областна администрация Силистра отчет за изпълнението на дейностите по общинския годишен план.

За координиране на дейностите по изпълнение на стратегията, със заповед на кмета на общината се създава екип/комисия за мониторинг, в състава на който участват представители на всички заинтересовани страни – общинска администрация, общински съвет, училище, детска градина, ДСП. Кметът на общината определя и ръководител на екипа. Броят и темите на заседанията и разпределението на задачите се определят от екипа под ръководството на неговия председател.

Събирането на информация за изпълнените дейности и постигнатите индикатори по изпълнение на целите на общинската стратегия започва три месеца преди да изтече срокът на стратегията. В същия период започва и организацията за изготвянето на нова общинска стратегия за следващия период.